

קונטרס

דברי תורה

פרשת עקב

שנאמרו על ידי

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מהאלמין

הוצאה שני'

*

ה'תשנ"ז

בלתי מוגה

הוצאת אור יחזקאל

ברוקלין, נוא יארק יע"א
שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת עקב

דברות קודש שנאמרו בעת שהיית כ"ק הגה"צ שליט"א
במעלבורן אוסטרלי, בבהמ"ד של הרב הנגיז
רבי יוסף יצחק הכהן גוטניק שליט"א

- א -

והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם
ועשיתם אותם ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת
החסד גוי' (עקב ז, יב)

- א -

ויש לדקדק: (א) הלא רש"י הקי' פי' בסוף פרשה ואתחנן:
"אשר אנכי מצוך היום לעשותם": "היום לעשותם ולמחר
לעולם הבא לקבל שכרם", ותיכף ומיד פי' הפסוק "והי' עקב
תשמעון" שנאמרו בו יעודים רבים בעוה"ז, ולכאוי הלא
למחר לעוה"ב לקבל שכרם. ונראה לכאוי שהדברים
סותרים.

(ב) רש"י הקדוש פי' "והי' עקב תשמעון": "אם המצוות
קלות שאדם דש בעקביו תשמעון", ולכאוי יש לדקדק הלא
אמרו ז"ל באבות (פ"ב מ"א) "הוי זהיר במצוה קלה
כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות", ולכאוי
הרי הפסוק אומר השכר של מצוות קלות.

(ג) מהו זה שהתחיל בלשון רבים, "והי' עקב תשמעון גוי'
ושמרתם ועשיתם גוי'", וסיים בלשון יחיד, "ושמר גוי' לך גוי'
לאבותיך".

- ב -

ואפשר לתרץ, דהנה מובא בליקוטי תורה מהאר"י ז"ל
עה"פ "בדבר ה' שמים נעשו", דכל הבריאה היא ע"י דבר
ה', דכשאמר "יהי רקיע", מאלו האותיות נברא הרקיע ועל
ידם יש להם קיום, וכן כל הבריאה נבראה ע"י הדבר ה'.

ומבואר בספר בעל שם טוב עה"ת בפרשה זו עה"פ ויענך

וירעיבך ויאכילך את המן וגוי למען הודיעך **כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי האדם**, וכתב שם, וז"ל: וקשה דההי"ן של שני פעמים האדם מיותרים, והוי ל"י לומר יחיה אדם. יש לומר דאיתא בספר ליקוטי תורה מהאר"י ז"ל, דהחוקרים הקשו מאין הוא חיות הנשמה, דאין הדעת נותן שיהיה חיות הנשמה מלחם ומאכל גשמי, ואין לומר דהנשמה יכולה לחיות בלי מזון כמו מלאך, דאם כן מה טעם אם עובר אדם ושוהה כמה ימים בלא מזון ימות ברעב, והמיתה הוא פירוד הנשמה מן הגוף, וקשה מה טעמא תצא הנשמה מחמת מניעת אכילה, כיון שאינה נהנית ממנה, ונבוכו הרבה בזאת החקירה.

ותירץ האר"י ז"ל, שהיו סכלים ולא ידעו בשורש הבריאה, דאמרו רבותינו ז"ל (אבות פרק ה') **בעשרה מאמרות נברא העולם**, פירוש על ידי המאמרות עצמן נתהווה הכל, דמאמרו של הקדוש ברוך הוא מרום וקדוש, **ותיכף כשאמר הקדוש ברוך הוא יהי רקיע נתהווה הרקיע**, וכמו שנאמר (תהלים ל"ג) **בדבר ה' שמים נעשו**, ונכנס המאמר ההוא בחיות פנימי להחיות הרקיע כל ימי עולם שיעמוד, כמו שנאמר (תהלים קי"ט) **לעולם ה' דברך נצב בשמים**, וכן כשאמר תוצא הארץ דשא ועץ פרי או תוצא הארץ נפש חיה, **אותו המאמר היה מהווה הכל**, והמאמר הזה הוא חיות פנימי להם.

וכשנוטל אדם פרי או דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ואומר ברוך אתה ה', כשמזכיר את השם מתעורר אותו החיות שעל ידו נברא הפרי ההוא כי נברא הכל על ידי השם, ומוצא מין את מינו וניעור, וזה החיות הוא מזון הנשמה. וכל זה במאכלים המותרים וכשרים שציוה הקדוש ברוך הוא להעלותן מגשמיות לרוחניות.

וזהו שאמר הכתוב **ויענך וירעיבך**, כי המן היה רוחני מאוד, וההדיוטות לא היה להם קורת רוח ממנו, שעל כן אמרו (בפרשת בהעלותך) ונפשינו קצה וגו', וזהו שאמר **ויאכילך את המן** שהוא רוחני מאוד, לחם אבירים שמלאכי השרת אוכלים, אלא שנתגשם קצת, כדי שיהיה לו תפיסת יד, לבא לידי כך **למען הודיעך**, אפילו בזמן שתבא לארץ ישראל ותאכל לחם גשמי, שתקדים כבוד נשמתך לכבוד גופך, ולהעלות הכל מגשמיות לרוחניות, **כי לא על הלחם לבדו**, פירוש בזמן שהוא לבדו גשמיות, בלי התעוררות הרוחני בו, **יחיה האדם**, פירוש, הנשמה שנקרא האדם בה"א הידיעה, כי הגוף נקרא בשר אדם והנשמה נקי האדם (זוהר בראשית דף ב' ע"ב), **כי על כל מוצא פי ה'**, כשאתה מוציא השם בכוונה על ידי הברכה שברכת עליו, שעל ידי זה מתעורר בו הרוחניות, ומזה **יחיה האדם**, שהוא הנשמה, שניזונה מרוחניות המאכלים. כי הקדוש ברוך הוא עשה כן בכוונה מכוונת, שעל ידי שהיה בונה עולמות ומחריבן (רבתי בראשית פרשה ג') נפלו ניצוצין קדושין לדי חלקי הבריאה דומם צומח חי מדבר שראוי לאדם להעלותם, עכ"ל.

- ג -

והנה כתיב **"בצלם אלקים עשה את האדם"**, שהאדם נברא בצלמו ובדמותו של השי"ת, ולכן, כמו שבדבר ה' שמים נעשו, כמו כן **האדם ע"י דיבורו**, ואפילו רק ע"י דיבורים מועטים, **יכול הוא להשפיע בעולם**.

ובדידי הוה עובדא, נסעתי פעם בירושלים עיה"ק במונית (טעקסי), ושאלתי את הנהג (לא הי' נראה עליו כלל שהוא יהודי), אם הוא מניח תפילין, וענה לי, שפעם אחת ביום הבר-מצוה שלו הניח תפילין, ומאז לא הניח עוד, כי לא אמר לו אדם מעולם שיניח, ומעתה הבטיח בדמעות שיתחיל להניח תפילין ולשמור את השבת. הרי שלפעמים גם ע"י **דיבורים מעטים יכולים להשפיע על האדם**. וידוע מאמרם ז"ל (סנהדרין דף ל"ז ע"א) **"כל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא"**, ופי' רש"י,

שמאדם אחד נברא מלואו של עולם. והנה פעם עשיתי חשבון ועלה שבמשך מאתיים וחמישים שנה יוצא מאדם אחד שבע מאות אלף איש, וזה **עולם מלא ממש.**

- ד -

ומוכרחני לומר כאן, שאין שום אדם יכול להשיג מה וכמה פעל האדמו"ר מליובאוויטש זצ"ל, עד שיראה זאת בעצמו. הייתי בכמה מקומות בערים הנדחים אשר הקימו שם בנינים שלימים להרבצת התורה, ולדוגמא הייתי בשיקאגא ומצאתי שם מוהל אחד חסיד ליובאוויטש, ושאלתי לו כמה ילדים מהל, וענה בערך שלשת אלפים, ושיקאגא היא לא עיר חרדית, ואלמלא הוא, היו נשארים ערלים ר"ל. זהו הכח של ליובאוויטש, וכן השלוחים בכל העולם.

אי אפשר לתאר לכם השמחה הגדולה שהיתה לי כשראיתי כאן מוסדות גדולות כאלו והבנינים הגדולים ממש רחובות שלמים, אולי יותר גדול ממה שיש בארצות הברית גם למוסדות הגדולים.

והנה האדמו"ר מליובאוויטש ידע את מי לשלוח, ובאיזה מקום לשלחו, וכאן במעלבורן שלח לנו את הרב ר' יוסף שליט"א. ויש להמליץ עליו את הכתוב ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ. שלא רק לחסידי ולמוסדות ליובאוויטש הוא תומך, אלא גם לכל המוסדות בשוה. וזהו עולם מלא ממש, והכל בדיבורים מעטים ובמסירת נפש.

הייתי במיאמי וראיתי שם את המוסדות הגדולים, והלכתי שם למקוה של ליובאוויטש והי' שבור, והלכתי למקוה אחרת רחוקה משם, והמקוה הזאת היתה קרה מאד, ואחר שיצאתי מהמקוה הקרה, באו איזה ששה או שמונה אנשים ונכנסו למקוה, וכשיצאו שאלתי לאחד מהם מאיפה הם באים כי היה לי פלא, מילא אני חסיד, ואני הולך למקוה קרה, זה לא חידוש כי אנחנו יודעים כי במקוה קרה מכפר על עון מיתה, וזה בחינת מסירת נפש, אבל אלו

במיאמי הם לא הולכים בלבוש שלנו, והם אנשים ממיאמי ומאין בא להם מסירת נפש לילך במקוה קרה, כי לפי שראיתי בהרבה מקומות אצל החסידים, שאם המקוה שבורה אומרים לכל אחד שידע כי המקוה שבורה והמים הם קרים שלא יצטרכו לפשוט בגדיהם ולהלבישם בחנם, ושאלתי לאחד מהם מאיפו הם באים, ואמר כי הם חסידי ליובאוויטש, והיות והמקוה שלהם שבורה באו לכאן.

והאיך זכו למסירת נפש כזו? כל זה הוא מפני שהולכים בכוחו של אותו זקן האדמו"ר מליובאוויטש, ושלוחו של אדם כמותו, ממילא יש להם הכח והחיות של האדמו"ר מליובאוויטש שהם דבקים בו.

ובאמת הי' האדמו"ר מליובאוויטש יכול ג"כ לבנות בנינים גדולים אצלו כמו שאר הרביים הגדולים, וכל החסידים יהיו בשכונתו וליהנות בגשמיות ורוחניות, אבל לא כן עשה, כי לא זה הי' התכלית שלו, כי החיות שלו היתה להציל נפשות ולהחזיר בתשובה את כל העולם ממש, וכל הרצון שלו הי', שיבנו בכל מקום בעולם בתי מדרשים ישיבות ומוסדות שעי"ז יוכלו לקרב ולהציל נפשות רבות מישראל לקרבן לאבינו שבשמים, און אז מען מיינט אמת'דיג העלפט דער אייבערשטער.

לפני חמש עשרה שנה, כשהפצתי את ספרי ונאמר אמן על קדושת בית המדרש, וספרי על מצוות תפילין ומזוזה, ושלחתי אז את הספרים לכל הבתי מדרשים כמעט בכל העולם, והייתי צריך האדרעסן של בתי חב"ד, קבלתי אז סך של תשעים כתובות מבתי חב"ד בכל העולם (מלבד בארץ-ישראל), ולפני כמה שנים, כאשר הייתי צריך עוד הפעם להפיץ ספרים אחרים, קבלתי כבר אדרעסן של יותר משלש עשרה מאות בתי חב"ד, וכל אלו נבנו במעט שנים במהירות גדולה כזו, וכל זה הוא רק מפני שעושים כל דבר שהרבי צוה להם במס"נ ממש.

שאלתי פעם (לפני עשרים שנה בערך) לאחד מחסידי חב"ד במיאמי, איזה בשר אוכלים חסידי חב"ד שם, וענה לי, שהם

אוכלים בשר מניו יארק, ושולחים להם בדואר אויר, ועולה להם הבשר לבד לערך חמישים דולר כל שבוע. אמרתי להם שאין כדאי ליקח משם, בשביל בעיות של הכשרות, מיד שמחו שיהי להם כעת יותר כסף לצרכי ציבור.

- ה -

ובזה מיושב כל הדקדוקים, דהא **כל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו** (אבות פ"ה מי"ח), וע"ז מקבל שכר גם בעוה"ז. ולכן מתחילה נקט **לשון רבים** (תשמעון גוי' ושמרתם ועשיתם גוי'), שקאי על זיכוי הרבים. ו"מצוות קלות שאדם דש בעקביו" היינו הדיבורים מעטים שעיי"ז יכול להשפיע. ומקבל שכר מחמת זיכוי הרבים, וע"ז נאי "ושמר ה' אלקיך **לך את הברית", לשון יחיד**, כי קאי על היחיד שמזכה את הרבים.

וע"ז אמר הכתוב **ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך** גוי', כי מי שמזכה את הרבים, השי"ת שומר עליו ועל זרעו ועל כל אשר לו בהשגחה מיוחדת שיהיו לברכה.

וכמו שמובא בספר דברי אברהם (ומובא ג"כ בספר טיול בפרדס דף ל', ובספר שיח שרפי קודש מובא בשם בעל חידושי הרי"ם זי"ע), שבא פעם אי לבית רבו מרן החת"ס זצ"ל והתמרמר לפניו רבו, **שע"י שהוא טרוד בקהלה גדולה**, וגם בלימוד הישיבה, ולהשיב לשואל דבר, **עיי"ז אין לו פנאי להשגיח על בניו ויוצאי חלציו**, ולתהות על קנקני במה שלומדי. והשיב לו, הלא דהע"ה אמר **כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה**, ואפש"ל הכוונה [חונן ומלוה], שמלוה ונותן את **כל היום** שלו, דהיינו העת והזמן שלו לאחרים, ומשגיח עליהם, **וזרעו** מה תהא עליהם? ע"ז אמר **וזרעו לברכה**, דבזכות זה אף שהוא אין לו פנאי ועת להשגיח עליהם, **השי"ת ישגיח עליהם שיהיו לברכה בתורה ויר"ש**. ונהנה רבו מאוד מדבריו, ואמר לו נחמתני בני נחמתני.

ואח"כ בשב"ק בסעודי שלישי סיפר החת"ס לתלמידיו הפ"י הזה, והפליא אותו מאוד, והוסיף לפרש בזה הפסוק

(משפטים כג, כו) **לא תהי' משכלה ועקרה בארצך את מספר ימין אמלא**, כי בגמ' דרש לא תהי' משכלה ועקרה שלא תהי' עקר מן התלמידים, וכיון שיהי' לך הרבה תלמידים **ולא יהי' לך פנאי להשגיח על בניך**, כי תתן את ימין רק להשגיח על אחרים, ע"ז אמר השי"ת **את מספר ימין, מה שאתה נותן לאחרים אמלא, להשגיח על בניך וב"ב שיהיו לברכה, ודפח"ת.**

ויש להמליץ ע"ז מה שאמרו חז"ל בברכות (דף ל"ב ע"ב), מתוך **שחסידיהם הם תורתם משתמרת**, פי', מתוך שהם מתנהגים באופן דחסידיים, היינו שדואגים לטובת הזולת והרבים, אף שעייז נגרם להם עצמם נזק, **לכן תורתם משתמרת.** ויתירה מזו כדאיתא בירושלמי ברכות שם: **תורתן מתברכת.**

וראה זה דבר נפלא בסי' חסידים (סימן קס"ח), וזל"ק: **ולמה אוהב הקב"ה את האבות? מפני שכל היום וכל הלילה לא הי' לבם פונה מלהרהר אחר חפצי שמים**, שנאמר (משלי כג, יז) **כי אם ביראת ה' כל היום**, כמו שנאמר (ויצא כח, טז) **ויקץ יעקב משנתו, ואתה תקרא ויקץ יעקב ממשנתו.** (וממשיך שם) **ארבעה ועשרים פסוקים אברהם יצחק ויעקב בפסוק אחד על הסדר**, אבל שאר פסוקים של האבות אינם על הסדר, כגון **ויבוא יעקב אל יצחק אביו ממרא קרית הארבע אשר גר שם אברהם ויצחק (וישלח לה, כז)**, הרי אינו על הסדר. ולכך **ארבעה ועשרים על הסדר, כי היו כל ארבע ועשרים שעות שלא הי' להם פנאי מחפצי שמים** אפילו בחלום, שנאמר (תהלים קלט, יז) **ולי מה יקרו רעידך, וכתוב (שם פסוק י"ח) הקיצותי ועודי עמך. עכ"ל.**

א) עיין בכורות (מ"ד ע"ב) עה"פ (עקב ז, יד) לא יהי' בך עקר ועקרה: לא יהי' בך עקר מן התלמידים.

ב) וכמבואר בתוסי' ד"ה שורפן חסיד (נדה דף י"ז ע"א), וז"ל: ששרפת צפורן מזקת לאדם... ולכן הוא חסיד שמחמיר לשורפן אע"ג שמזיק לו, עכ"ל.

- 1 -

והנה בגודל מעלת ענין הנחת תפילין (המבואר לעיל סעיף ג'), וכן בגודל מעלת מצות ציצית ומצות מזוזה, איתא בזוהר פ' ואתחנן (רס"ה ע"ב), וז"ל: אמר רבי שמעון, בשעתא דבר נש אקדים בפלגות ליליא, וקם ואשתדל באורייתא עד דנהיר צפרא, בצפרא **אנח תפילין** ברישי ותפילין ברשימא קדישא בדרועי, **ואתעטף בעיטופא דמצוה**, ואתי לנפקא מתרעא דביתי, **אערע במזוזה** רשימא דשמא קדישא בתרעא דביתי, **ארבע מלאכין קדישין מזדווגן עמי**, ונפקין עמי מתרעא דביתי, ואוזפי לי לבי כנישתא, **ומכריזי קמי**: **הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לברי' דמלכא**, לפרצופא יקרא דמלכא, רוחא קדישא שריא עלי. אכריז ואמר **ישראל אשר בך אתפאר**. כדן ההוא רוחא קדישא סלקא לעילא, ואסהיד עלי קמי מלכא קדישא. כדן פקיד מלכא עילאה למכתב קמי כל אינון בני היכלי, כל אינון דאשתמודען קמי. הדא הוא דכתיב (מלאכי ג, טז) ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מאי ולחושבי שמו, כמה דאת אמר (שמות לה, לה) וחושבי מחשבות, **אינון דעבדין לשמי** אומנותא בכולא: **אומנותא דתפילין** בבתיהון ברצועיהון וכתיבתהון; **אומנותא דציצית** בחוטיהון בחוטא דתכלתא; **אומנותא דמזוזה**. ואילין אינון חושבי שמו. וכתיב וחושבי מחשבות. ולא עוד, אלא **דקוב"ה משתבח בי' ומכריז עלי' בכולהו עלמין: חמו מה ברי' עבדית בעולמי**. עכ"ל.

[ותרגומו בלה"ק: בשעה שאדם מקדים עצמו בחצות לילה וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבוקר, ובבוקר מניח תפילין בראשו ותפילין ברושם הקדוש בזרועו, ונתעטף בעיטוף של מצוה [טלית], ובא לצאת משער ביתו פוגש במזוזה שהיא רושם של השם הקדוש בשער ביתו, ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו משער ביתו ומלויים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו: תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לפרצוף היקר של המלך. ורוח קדוש שורה עליו, מכריז ואומר ישראל אשר בך אתפאר. אז אותו הרוח הקדוש עולה למעלה, ומעיד עליו לפני המלך

הקדוש. אז מצוה המלך העליון לכתוב לפניו כל אלו בני היכלו, כל אלו הנודעים לפניו. זהו שכתוב ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו. מהו ולחושבי שמו, הוא כמו שאתה אומר וחושבי מחשבות, אלו שעושים לשמו אומנות בכל: אומנות התפילין, בבתים שלהם ברצועותיהם ובכתיבה שלהם; אומנות הציצית, בחוטים שלהם, בחוט התכלת; אומנות המזוזה. ואלו הם חושבי שמו, כמו שכתוב וחושבי מחשבות. ולא עוד, אלא שהקב"ה משתבח בו ומכריז עליו בכל העולמות: ראו איזו ברי' עשיתי בעולמין.

ועוד שם בזה"ק בגודל מעלת מצות מזוזה, וז"ל: תא חזי, בעי בר נש בפיתחא דביתא לרשמא שמא קדישא, דאיהו מהימנותא דכולא. דהא בכל אתר דשמא קדישא אשתכח, זינין בישין לא משתכחי תמן, ולא יכלין לקטרגא לי' לבר נש, כמה דכתיב (תהלים צא, י) לא תאונה אליך רעה וגוי. (מזוזה אקרי) אתר דפיתחא דביתא שריא כגונא דלעילא. אתר דפיתחא דביתא עילאה שריא, מזוזה אקרי. דהוא תיקונא דביתא ופיתחא דביתא. מההיא מזוזה ערקין מארי נימוסין, מארי דדינין קמיי לא משתכחין. ולקבל דא לתתא, כד בר נש אתקין מזוזה לפיתחא דביתא, והאי שמא קדישא רשים באתווי, האי בר נש אתעטר בעיטרוי דמארי, ולא קרביין לפיתחא דביתא זינין בישין ולא משתכחי תמן. עכ"ל.

[ותרגומו בלה"ק: בוא וראה, האדם צריך לרשום בשער ביתו את השם הקדוש, שהוא אמונת כל. כי בכל מקום שהשם הקדוש נמצא, מינים רעים אינם נמצאים שם, ואינם יכולים לקטרג על האדם, כמו שכתוב לא תאונה אליך רעה וגוי. המקום שפתח הבית שורה שם הוא כעין שלמעלה. המקום שפתח הבית העליון שורה נקרא מזוזה, שהוא תיקון הבית ופתח הבית. מאותה מזוזה בורחים בעלי חוק, ובעלי הדין אינם נמצאים לפניו. וכנגד זה למטה, כשהאדם מתקן מזוזה לפתח ביתו, וזה השם הקדוש רשום באותיותיו, הרי אותו האדם מעוטר בעטרותיו של אדונו, והמינים הרעים אינם קרבים לפתח ביתו, ואינם נמצאים שם].

ועפ"י כל הנ"ל מובן גודל ענין התפילין והמזוזה. ועכו"כ מי שלא רק שמניח תפילין בעצמו וקובע מזוזה בביתו הוא, כ"א שהוא גם מזכה בזה את הרבים, הרי גדול זכותו ביותר כו', וגדול המעשה יותר מן העושה.

- 2 -

ומסיימים בכבוד אכסניא, בשבחו של הרב ר' יוסף יצחק הכהן גוטניק שליט"א, שמנדב מהונו ומאודו לקנות תפילין עבור מאות ילדי ישראל, ובפרט לילדי ישראל שיצאו מגלות רוסיי, ועורך בשבילם בר-מצוה.

ויהא רעוא מן שמיא שיקויים בו ובבני ביתו שיחיו הנאמר ברמב"ם הל' תפילין (ספ"ד) **כל הרגיל בתפילין מאריך ימים** שנאמר ה' עליהם יחיו. ובהלכות מזוזה (ספ"ו) מסיים הרמב"ם, וז"ל: אמרו חכמים הראשונים, **כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, מוחזק הוא שלא יחטא**, שהרי יש לו מזכירין רבים, והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם, עכ"ל. ובזכות ג' מצוות אלו נזכה לראות במהרה ישועתן של ישראל בביאת גואל צדק בב"א.

- 3 -

והי' עקב תשמעון וגו' ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד וגו' (ז, יב).

ובמדרש: הלכה מנורה של פרקים מהו לטלטלה בשבת וכו'. וצריך להבין, מהו ההמשך של "עקב תשמעון" למנורה של פרקים?

ואפשר לומר, דהנה אנו אומרים בכל יום "היום יום ראשון בשבת וכו'". והנה ידוע גודל מעלת אמירת קפיטל ס"ז בתהלים שנקרא "מזמור המנורה", שכתוב בס' מנורת זהב להמהרש"ל, ובשם הרמ"א בספרו תורת העולה, דהאומר מזמור המנורה בצורת המנורה, ובפרט כשאומרה על קלף, זוכה לכל הברכות והשפעות טובות, וכאילו הדליק

המנורה בבית המקדש. וכהיום נדפס המזמור הזה בהרבה סידורים בצורת המנורה. ועפ"י האריז"ל מובא לאומרו בכל יום ז' פעמים לפני התפילה בביהמ"ד, וכל פעם יסבב את הבלעמערס שקורין עליו בס"ת, ובשבת רק פעם אחת. ועוד כתב שם, שבכל יום יכוין כוונת השמות של "אנא בכח" וכו' ומזה מתבטלים כל המקטרגים וכו'.

ובכוונת האר"י כתב, שבמזמור המנורה יש רי"ו אותיות כנגד ג' פעמים שם ע"ב, והאותיות של תחילת כל פסוק "אלקים יחננו גוי סלה", "לדעת גוי ישועתך", "יודוך גוי כולם", "ישמחו גוי סלה", "יודוך גוי כולם", "ארץ גוי אלקינו" ו"יברכנו גוי ארץ", הם מספר ע"ב, וסופי האותיות של סופי הפסוקים הנ"ל הם צו"ס הכ"ס י"ה, ג"כ כמספר רי"ו, שלש פעמים שם ע"ב.

והנה שם ע"ב שמות של הקדוש ברוך הוא מובא ברש"י (סוכה מ"ה ריש ע"א ד"ה אני והוא בגימ' אנה ה') יוצאים מן הפסוקים **ויסע ויבא ויט**. ובזה המזמור מרומזים כל אותיות של ע"ב שמות, ועיין בתוי"ט ובאוהחה"ק שם.

ובספרי הבעש"ט מובא, שכשאמר הקב"ה "מה תצק אלי

(ג) ע"ב שמות היוצאים משלשה פסוקים אלו (שמות יד, יט-כא):

"ויסע מלאך האלקים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם, ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם".

"ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל, ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה, ולא קרב זה אל זה כל הלילה".

"ויט משה את ידו על הים, ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה, וישם את הים לחרבה ויבקעו המים".

בכל פסוק יש ע"ב אותיות, וכל שם ושם משלש אותיות פסוק אחד ישר, ואחד הפוך (למפרע) ואחד ישר. (זוהר ויקרא קנא:)

ועיין מזה בזוהר שמות נב, ער. ויקרא נא: זו"ח פרשת אחרי, ד"ה פתח. תקוני זוהר, תיקון ע קז: תקוני זו"ח קית. ע"ח שער נו"ן פ"ד, שעה"כ ק"ש דיוצר סוף דרוש ה'.

ועיין רש"י סוכה מ"ה ריש ע"א ד"ה אני והוא בגימ' אנה ה' ועוד משבעים ושתיים שמות הן הנקובים בשלש מקראות הסמוכין בפרשת בשלח ויסע ויבא ויט וכו', וראה בפי ר"א בי"ע שמות ל"ג כ"א ובפסיקתא זוטרתא בשלח י"ד כ"א דע כי אלו שלשה פסוקים ויסע ויבא ויט כל אחד ואחד יש בו ע"ב אותיות כנגד ע"ב שמות, ומהם אתה מוצא שם המפורש אות מן הראשון ואות מן האמצע ואות מן האחרון וכו', ותמצא זה השם בספר הישר והוא הנקרא והי"י יל"י סייט עלי"ם כו'.

וראה במגלה עמוקות אופן קע"ט שכתב שם של ע"ב יש בו כל כ"ב אותיות חוץ מאות ג', וכן בשלשה פסוקי ימין שבתורה ימינך ה' נאדרי בכח, נטית ימינך, מימינו אש דת למו יש בכל אחד כל אותיות ולא נעלם רק אות גימל, וכן בפסוק וללוי אמר תומיד ואוריד, ג"כ נעלם ג', וכן בפסוק ארון וכפרת וכרובים (ועי' בכלי יקר ושפתי חכמים תרומה כ"ה י"א אות ק'), וכן בפרשת סוטה וכן בכל תמניא אפי באות ק', וכן ב"א סליחות שהתפלל שלמה על בית המקדש, ה' במלכים ו' בדה"י, בכל אלו אין בהם גימל כו' עיי"ש.

וראה בזוהר צו ל"ד ע"ב ומוס אין בך אלו הסנהדרין דאינון לקבל ע"ב שמהן, וכתב בספר דברי יצחק שהכוונה שהצירוף האחרון הע"ב הרי הוא "מוס", וזה שאמרו דסנהדרין קבל ע"ב שמהן, ואם תאמר הרי סנהדרין אינם רק ע"א, על זה סיימו ומו"ם אין בך, עיי"ש.

דבר אל בני ישראל ויסעו", מקשים המפרשים מה הי' לו למשה רבינו ע"ה לעשות בעת צרה ח"ו אם לא לצעוק אל השי"ת; אז עס טוט וויי שרייט מען. ומתמצים המפרשים, שהיות והי' הקטרוג גדול, שהס"מ טען הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, והשי"ת לא יכל להשתיק את המקטרג, לכן אמר הקב"ה למשה מה תצעק אלי, לא יעזור לך כולם הצעקות, רק "דבר אל בני ישראל ויסעו", פי' תכוין השם של חסד (ע"ב) "ויסע ויבא ויט", שבג' פסוקים אלו יש שם החסד, וג' פעמים ע"ב הם מספר רי"ו כמנין האותיות של שם החסד, שכל שם הוא של ג' אותיות, ובזה השם יכולים להשתיק כל שטן ופגע רע ומקטרג.

עפ"י האריז"ל צריך לומר מזמור המנורה: פעם אחת בתיקון חצות, שבע פעמים לפני התפילה, פעם אחת בתוך התפילה, לפני ברוך שאמר ופעם אחת אחר תפילת שמו"ע, ופעם אחת אחר כל סדר תפילה, ע"כ ס"ה 11 פעמים - לפני מנחה ואחר שמו"ע ואחר מנחה, לפני מעריב אחר שמו"ע ואחר מעריב - לפני ברכת המזון ג' פעמים ביום ולפני השינה ובק"ש שעל המטה, ס"ה 22 פעמים ביום.

ומצאתי בספר סגולות ישראל לאומרו במסע הדרך 70 פעמים להכניע 70 אומות העולם (כמדומה לי בשם מדרש תלפיות).

והנה ראיתי בספר מבעל מקובל גדול ספרדי שהקשה, למה הגלות נתארך כ"כ, הלא הי' לו להשי"ת לפדות אותנו מזמן, כי הלא עמו אנכי בצרה, ומהו הריוח של ה' שאנו סובלים יסורים בגלות כ"כ הרבה זמן. ותירץ, כי בזמן שבת המקדש הי' קיים הי' אהרן עומד ומטיב את הנרות, ועכשיו בחנוכה כל הכלל ישראל מדליקים נרות חנוכה וממילא יש להשי"י יותר נחת, כי יש לו עכשיו רבבות אהרן הכניס שמדליקים נרות חנוכה.

ובאופן זה אפ"ל מה שאמרו חז"ל כל הלומד פרשת עולה כאילו הקריב עולה, ובאופן זה כל ישראל מקריבין כל יום קרבנות, ואומרים כל יום "הבכור והמעשר והפסח וכו'",

וכאילו מקריבין בכל יום כל הקרבנות כולם, כמבואר בתפלה "עליה השלם כל הקרבנות".

והעולה על כולנה כשאומרים המזמור "למנצח" בצורת מנורה, שחשוב כאילו הדליק המנורה בבית המקדש, ובפרט שאומרים המזמור 22 פעמים ביום. ולא לחינם תקנו האריז"ל לאומרו כ"כ הרבה פעמים ביום. וג"כ ע"י אמירת הלמנצח שסגולתו נורא מאד ופועל בשמים יותר מכל התפילות נזכה עי"ז לבנין בית המקדש השלישי, כי מצא מין את מינו וניעור.

ובזה אפשר לפרש הפסוק "והי עקב תשמעון", "עק"ב" הוא בחינת עקביים, שהוא עקבתא דמשיחא, כמבואר בעץ חיים שבעקבתא דמשיחא יכשלו בחלב דחלק אחוריים, "תשמעון את המשפטים האלה", מה שהצדיקים אומרים, כמ"ש "באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט", "תגיד ליעק"ב", שהוא בחי' עקביים בעקבתא דמשיחא, "דבר חוק ומשפט", שיקיימו דברי השופט (משפ"ט הו"ע שופ"ט), "אין לך אלא שופט שבימך", כמו רבינו האריז"ל שאמר וגילה לנו הסוד הגדול של אמירת למנצח בצורת מנורה, "ושמרתם ועשיתם אותם", אז "ושמר ה' אלקיך לך את הברית ואת החסד", חס"ד הוא מספר ע"ב, שהוא ע"ב שמות המרוזים בצורת המנורה.

ועוד אמר "ושמר ה' אלקיך לך", כי ע"י אמירת למנצח בצורת מנורה, עי"ז ניצול מכל מיני פגעים רעים בדרך, כמבואר במנורת המאור ובשבט מוסר ועוד שהוא סגולה נפלאה לפני שיוצאים לדרך ובשעת הנסיעה ג"כ, כמובא לעיל.

וראה במפרשי המדרש הסמיכות של הלכות מנורה לפרשת עקב, שהוא רק מפני שדרשו בשבת, והי' אז קהל גדול בשעת הדרש, לכן דרשו ההלכות שצריכים להזהר בהם.

וידוע המדרש פליאה "אין עושין מלאכה אלא בשבת", שמבארים המפרשים "אלא בשבת" כשאומרים "היום יום כו' בשבת", ובשבת אומרים "היום יום שבת".

ובאופן זה אפשר לבאר ג"כ כאן "מהו לטלטלה בשבת",
זאת אומרת, בכל השבוע שאומרים אז "בשבת".

וידועים דברי הפחד יצחק ועוד, שמתרצים הקוש"י איך מותר לומר פרקי תהלים לסגולה, וחד מהם רצו לומר ע"ז כי לא נחש ביעקב, אבל מובא כבר בזה בשו"ת הרשב"א ורב האי גאון ומובא בהקדמה לסי' שמוש תהלים שבאופן אמירת פרקי תהלים מותר ואין שום חשש, וכל הספרים מלאים עם סגולות לתיקון הגוף והנפש ע"י פסוקי תהלים (בענין אמירת תהלים לחולי הנפש ע"י בס' יסוד התשובה ויסוד יוסף), ובליקוטי הגר"א מביא הסודות בענין אמירת מזמור שיר חנוכת הבית לדוד סגולתו, ויש בזה י"ג פעמים שם הוי"הוצ"א אותיות או תיבות ועוד כוונות, עיי"ש. ובליקוטי הגר"א ובעץ חיים מביא ג"כ על קפיטל לדוד ה' אורי, וסגולתו אפילו לכל השנה אחר התפילות, כמובא בספרי החיד"א והגר"א.

וזהו כוונת המדרש אם מותר לומר ולטלטל ה"למנצח" שנכתב על קלף בצורת מנורה בשב"ת, זאת אומרת, בכל השבוע, שאומרים בשיר של יום "היום יום כו' **בשבת**": ר"א אומר חייב חטאת, כלומר שמחוייב לומר ה"למנצח" בצורת מנורה כדי לקנות העון של חיוב חטאת, שידוע גודל הענין של אמירת תהלים לכל הרוצים לשוב בתשובה לתקן העבירות, כמבואר בשל"ה ובראשית חכמה ובזוהר.

וידוע גודל הענין שכל אחד מישראל עומד ומשתוקק להיות ולהתפלל אצל הכותל מערבי שהוא מקום המקדש, ומבזבז ממון רב כדי לזכות להתפלל כמה פעמים אצל הכותל. ובזה שהוא אומרים את ה"למנצח" בצורת מנורה, לא רק שהוא עומד אצל הכותל רק הוא ממש בבית המקדש ומדליק ומטיב הנרות, ולא רק פעם אחת ביום, רק 22 פעמים ביום. ולפי החיד"א בעבודת הקודש והבן איש חי, שבשעה שאומרים מזמור "אלקים יחננו ויברכנו" יצייר במחשבתו צורת המנורה אם אין הציור מנוח לפניו, ה"ז חשוב ג"כ כמדליק המנורה בבית המקדש.